

Javni poziv za dodjelu sredstava za poticanje komplementarnih djelatnosti u 2013. godini

Obrazloženje odluke za dodjelu sredstava

Na 34. sjednici održanoj **8. ožujka 2013. godine** Hrvatsko audiovizualno vijeće donijelo je odluku o utvrđivanju liste prioriteta i raspodjeli sredstava prema Javnom pozivu za dodjelu sredstava za poticanje komplementarnih djelatnosti u 2013. godini.

Na *Javni poziv za dodjelu sredstava za poticanje komplementarnih djelatnosti u 2013. godini* pristiglo je ukupno 350 prijava u roku te jedan izvan roka. Savjetnici za komplementarne djelatnosti u sastavu: Boris Poljak, Dragan Rubeša i Emina Višnić, razmotrili su sve prijave koje su stigle u roku, a one izvan roka nisu razmatrane. Savjetnici su za financiranje preporučili **207 projekata i programa** u ukupnom iznosu od **12.280.626,00 kuna**, s napomenom da su dio prijava koje su vezane za isti program sagledavali kao jednu prijavu. Osim toga, za ukupno 23 prijave savjetnici su zaključili da ne pripadaju u programsko područje komplementarnih djelatnosti ili nisu bili ispunjeni uvjeti javnog poziva.

Baš kao i prošlogodišnji natječaj iz 2012. godine, i ovogodišnji je natječaj pokazao značajan **porast u broju ispravnih prijava** kojih je **23%** više u odnosu na prethodnu godinu (327 prijava spram prošlogodišnjih 266). Ova činjenica potvrđuje trend povećanja broja programa i inicijativa, budući je i prošle godine zabilježen rast broja prijava od 32%. Rast broja prijava je i ove godine različito raspoređen po područjima, a najviše se ističu kategorije djelatnosti razvijanja audiovizualne kulture (23 više) i filmski festivali i druge audiovizualne manifestacije (23 više). Ukupno povećanje broja prijava rezultiralo je **porastom broja predloženih programa za financiranje**, i to za **31 %** u odnosu na broj predloženih programa prošle godine (207 spram prošlogodišnjih 158).

Iz samih podataka očito je da su različite aktivnosti na području komplementarnih djelatnosti vrlo razvijene i brojne. Pri procjenjivanju prijava savjetnici su se vodili različitim **kriterijima**, i to zasebno u svakoj od kategorija natječaja. Pri tom je u svim kategorijama vrednovano sljedeće:

- 1. kvaliteta samog programa** (od sadržajne do produkcijske razine, pri čemu su se izbjegavali programi temeljeni na sadržajima koji se mogu okarakterizirati kao uglavnom komercijalni ili pak programi koji nisu predstavili jasan koncept filmskog programa, što se prije svega odnosi na festivale i prikazivačku djelatnost); **značaj programa za relevantan kontekst** (ovisno o programu, od lokalne zajednice, preko nacionalnog značaja do međunarodne prepoznatosti);
- 2. kontinuitet programa odnosno njegova dugoročna usmjerenost** (jednokratna događanja podržana su samo iznimno, i to s relativno malim iznosima).

Osim toga, savjetnici su i u ovom sastavu nastojali **pratiti dosadašnju praksu** financiranja programa, s tim da su u nekim programima prepoznali bitnu kvalitetu i razvitak te su tako za njih, u okviru mogućnosti, povećana sredstva. Istovremeno, ostavljen je i prostor za **nove vrijedne inicijative**, osobito one koje donose kvalitetne i kontinuirane sadržaje u sredinama u kojima su filmski programi podzastupljeni. Također, savjetnici su nastojali, u okviru mogućnosti, podržati programe **kinodvorana** koje su ušle u proces digitalizacije. Valja naglasiti i kako se pri procjenjivanju programa poseban naglasak stavljao i na **regionalnu rasprostranjenost**. Osim toga, savjetnici su nastojali razlučiti programe koje ne pripadaju u područje komplementarnih djelatnosti, pri čemu se najčešće radi o programima koji temeljno pripadaju u područje vizualne umjetnosti i područje

novih medijskih kultura (područja koja se financiraju putem natječaja Ministarstva kulture) te programe koji po svojim karakteristikama pripadaju u domenu audiovizualne proizvodnje.

Uvažavajući navedene kriterije, u svim kategorijama utvrđeni su **prioritetni programi** kojima su dodijeljene i najviše potpore. Radi se o programima iznimnog ili bitnog nacionalnog značaja, koje možemo smatrati temeljnim za očuvanje i razvoj audiovizualnog stvaralaštva u Hrvatskoj, odnosno o programima koji imaju bitan regionalni ili lokalni značaj ili pak onima koji su važni za razvoj pojedinih djelatnosti ili žanrova:

- U kategoriji Zaštita audiovizualne baštine uključujući kinotečnu djelatnost većina sredstava dodijeljena je Hrvatskoj kinoteci za program zaštite i restauracije audiovizualnog gradiva (s napomenom da je dodijeljena potpora višestruko manja od zatražene).
- U kategoriji Proučavanje i kritičko vrednovanje audiovizualnih djelatnosti kao i do sada određivani su manji iznosi potpora, a kao najznačajniji programi prepoznati su: *Europska konferencija filmskog stvaralaštva mladih* u organizaciji Kinokluba Karlovac, zatim *Vizualni kolegij* Multimedijalnog instituta te program razgovora s redateljima u Dokukinu kojeg provodi Restart.
- U kategoriji Izdavaštvo u području audiovizualnih djelatnosti tradicionalno je najveća podrška dodijeljena za filmološki časopis *Hrvatski filmski ljetopis*. Kao drugi prioritetni časopis prepoznat je *Filmonaut* Udruge Blank, a kao posebno vrijedno DVD izdavaštvo prepoznata je kolekcija dokumentarnih filmova Udruge Factum koji će u ovoj godini izdati DVD Zorana Tadića.
- U kategoriji Programi stručnog usavršavanja kao posebno značajan podržan je već tradicionalno uspješan program edukacije nastavnika *Škola medijske kulture „Dr. Ante Peterlić“* Hrvatskog filmskog saveza. Kao bitan edukacijski program namijenjen mladim autorima prepoznat je *Restart laboratorij*, a kao nova inicijativa posebno je podržan program *Ex Oriente + Refineri Film Workshop* koji provodi Udruga Ukus u suradnji s čuvenim Institutom Dokumentarnog filma iz Praga (podržan od strane Programa MEDIA). U ovoj kategoriji posebna je pažnja posvećena i profesionalnim obrazovnim programima, koji su prepoznati od strane Programa MEDIA Europske unije te koji bitno doprinose i međunarodnoj promociji hrvatskog filma: hrvatski projekt *ZagrebDox Pro 2013* Udruge Factum te radionice *MAIA* i radionica *Kako napraviti bolji festival* koje će se održavati u Hrvatskoj tijekom 2013. godine.
- U kategoriji Programi audiovizualnih udruga i organizacija kao posebno važna i programski kvalitetna prepoznata je redovita godišnja djelatnost Hrvatskog društva filmskih djelatnika kao krovne organizacije filmskih profesionalaca. Bitna je potpora dana i organizacijama pojedinih profesija koje su ponudile kvalitetan i dobro osmišljen godišnji program: Društvo hrvatskih filmskih redatelja i Hrvatska udruga producenata.
- U kategoriji Filmski festivali i druge audiovizualne manifestacije s najviše sredstava podržani su nacionalni festivali koji su međunarodno priznati i važni na lokalnoj razini. To su: ANIMAFEST Zagreb (dugometražno izdanje), ZagrebDox, Motovun Film Festival i Zagreb Film Festival. Također su podržani i festivali koji su prepoznati po svojoj izvrsnosti u promociji određenih žanrova i/ili su bitni iz perspektive regionalne raznolikosti. To su 25 FPS, Vukovar Film Festival i Splitski filmski festival. Sveukupno je u kategoriji Filmskih festivala i drugih audiovizualnih manifestacija odobreno sufinanciranje 56 projekata.

U kategoriji Djelatnosti razvijanja audiovizualne kulture savjetnici su se suočili s posebno teškim zadatkom procjene velikog broja programa koji su iznimno bitni za razvoj audiovizualnog stvaralaštva u Hrvatskoj, jer se radi o kontinuiranim kvalitetnim programima koji, poput festivala,

donose programe koji bi inače publici bili nedostupni. Pri tom je posebna pažnja posvećena **art-kinima** u većim urbanim središtima, a kojima su određene različite potpore s obzirom na kvalitetu ponuđenoga programa, njegov kontinuitet i koncepcijsku opravdanost: Filmski program u kinu Tuškanac (Zagreb), Filmski program Art-kina Croatia (Rijeka), Kino Europa (Zagreb), Kino Urania (Osijek), Kinoteka Zlatna vrata (Split) te program Dokukina koji se realizira u više zagrebačkih kino dvorana.

U kategoriji Programi promocije i prodaje hrvatskih audiovizualnih djela bila su predložena samo tri programa, od kojih je samo jedan po širini zahvata, sustavnosti i dosadašnjim uspjesima odgovorio kriterijima. Radi se o godišnjem programu distribucije, promocije i prodaje kratkih filmova Bonobostudia.

Tijekom rada na procjenjivanju ovogodišnjih prijava, kao i u sagledavanju cjeline natječaja, njegovih kategorija i raznolikosti prijavljenih programa, savjetnici za komplementarne djelatnosti naišli su na nekoliko **otvorenih pitanja**. Savjetnici su izdvojili nekoliko ključnih pitanja za koje smatraju da se mogu riješiti ili za čije se rješavanje može započeti proces tijekom 2013. godine. Neka od njih mogu se riješiti u okviru tijela Hrvatskog audiovizualnog centra, dok je za druga pitanja potrebno uspostaviti aktivnu suradnju između Centra i drugih dionika (prije svega Ministarstva kulture te jedinica lokalne i regionalne uprave). Radi se o sljedećim otvorenim pitanjima:

- Pitanje održivosti filmskih festivala i kontinuiranih prikazivačkih programa

Kao i prošle godine, iz različitih prijava može se ustanoviti čitav niz problema u održivosti filmskih festivala i kontinuiranih prikazivačkih programa. Primjećeno je kako je podrška takvim programima od sponzora i donatora iz privatnog profitnog sektora bitno smanjena. Isto tako, u mnogim slučajevima lokalna i regionalna uprava ne daje odgovarajuću podršku, uključivši financijsko praćenje, iako se uglavnom radi o programima koji su upravo bitni za ostvarivanje javnih potreba u kulturi tih lokalnih sredina. Istovremeno, iako su mnogi hrvatski programi ostvarili potpore iz programa Europske unije, valja naglasiti da se tu radi o sredstvima specifičnih aktivnosti koji su vezani uz tzv. europsku dodanu vrijednost (međunarodne suradnje, razmjene, distribucije i sl.), ali iz kojih se ne mogu osigurati sredstva za stabilno i održivo osnovno programsko financiranje. Stoga je i dalje nužno kvalitetno financiranje iz javnih, proračunskih sredstava. Na nacionalnoj razini HAVC osigurava to financiranje u okviru svojih mogućnosti. Međutim, bez adekvatne podrške lokalne uprave ti programi nisu dugoročno održivi. Pri tom u obzir valja uzeti vrlo pozitivan trend širenja prikazivačke djelatnosti i revitalizacija kino dvorana s nekomercijalnim, umjetnički vrijednim programom. U mnogim se gradovima u posljednje vrijeme uspostavljaju takvi programi (Čakovec, Varaždin, Daruvar, Karlovac, Osijek, i drugi), a koji se oslanjaju na već uhodane dobre prakse kao što su one riječkog Art-kina ili zagrebačkog Tuškanca. Za ta kina, kao i za ona koja već duže vrijeme djeluju, potrebno je u što skorijem roku dovršiti proces digitalizacije (kako bi se velika programska sredstva koja su festivali i kina morali ulagati u najam digitalne opreme usmjerila na druge segmente), poticati održive i dugoročne modele njihova umrežavanja, suradnje i razmijene programa te uspostaviti suradnju između HAVC-a i lokalnih i regionalnih uprava kako bi se barem za prioritetne programe osigurala adekvatna i pravovremena podrška.

Istovremeno, primijećen je i dalje snažan trend festivalizacije. Iako savjetnici smatraju da su festivali iznimno bitni za promociju audiovizualne djelatnosti i za razvoj filmske publike, zaključili su da je u pojedinim sredinama (osobito u Zagrebu) došlo do inflacije prijava koje predlažu nove festivale, pa čak i s vrlo sličnim koncepcijskim okvirom koji već niz godina provode drugi, i to vrlo uspješni festivali. Stoga su savjetnici odlučili ne odobriti financijsku potporu za takve programe, budući da oni ne mogu pripadati u prioritete na nacionalnoj razini.

Ukoliko određene lokalne uprave smatraju da su ti festivali i manifestacije bitne za kulturnu ponudu gradova kojima upravljaju, savjetnici smatraju da ih upravo i lokalne uprave trebaju financirati.

- Pitanje Hrvatske kinoteke

Po pitanju Hrvatske kinoteke možemo samo ponoviti zaključke prethodnih savjetnika za komplementarne djelatnosti: "Iz godine u godinu unutar rada savjetnika postavlja se pitanje statusa Hrvatske kinoteke koji je velik korisnik budžeta za komplementarne djelatnosti, ali čije sufinanciranje programa restauracije filmova ne pomaže temeljitom rješavanju organizacijskog problema ove ustanove od iznimnog značaja za hrvatsku kulturu. Smatramo da je vrijeme za temeljito mijenjanje odnosa Ministarstva kulture prema osnovnoj djelatnosti ove institucije, a to je čuvanje hrvatske filmske baštine, i to tako što će osnovni financijski izvor te djelatnosti biti osigurana kao zasebna stavka u okviru državnog proračuna za zaštitu kulturnih dobara. Drugo pitanje vezano uz Kinoteku je njezin položaj unutar postojećeg sustava Hrvatskog državnog arhiva. Smatramo da bi trebalo ispitati mogućnost odvajanja Kinoteke iz sustava Hrvatskog državnog arhiva čime bi se mogli stvoriti drugačiji uvjeti za djelovanje ove institucije. Vjerujemo da sadašnji status Kinoteke ne zadovoljava potrebe audiovizualne zajednice tako da smatramo kako je potrebno pokušati jasnije odrediti status ove institucije unutar našeg društva, čemu bi HAVC mogao doprinijeti, pokretanjem stručne i političke rasprave." Ovome možemo jedino dodati da se ovo pitanje može riješiti ne samo kroz suradnju HAVC-a i Ministarstva kulture, nego da je za njegovo rješavanje potrebna snažnija inicijativa iz same Kinoteke.

- Pitanje financiranja cross-medijskih projekata

Radi se o relativno novom tipu umjetničke produkcije koji je već dovoljno ustaljen i može bitno doprinijeti strateškim ciljevima razvoja audiovizualne djelatnosti te je stoga potrebno unutar nacionalnog sustava iznaći način za njihovu podršku, bilo kroz zaseban natječaj bilo unutar HAVC-ovih natječaja za audiovizualnu proizvodnju.

- Pitanje unaprjeđenja odredbi natječaja

Savjetnici smatraju da se javni natječaj za komplementarne djelatnosti provodi na vrlo kvalitetan način te da može služiti i kao odgledni primjer za druge sustave financiranja u kulturi. No, zbog jasnoće i kvalitetnijeg procesa procjene prijave potrebno je čitav proces u nekoliko elemenata unaprijediti te uvesti određena poboljšanja. Ta bi se poboljšanja odnosila na: termine raspisivanja natječaja i objave rezultata, donošenje smjernica koje bi jasnije definirale uvjete prijave, standardizaciju obrasca za prijave i potrebnu dokumentaciju.

Zagreb, 8. ožujka 2013.